

NAJÍT SEBE A SVOU VLASTNÍ CESTU

František Mikloško (*1947)

František Mikloško se zapsal do historie především jako jeden z hlavních organizátorů takzvané svíčkové demonstrace v Bratislavě v roce 1988. Byla to jedna z významných protestních akcí proti totalitě, účastnily se jí tisíce lidí a režim ji tvrdě potlačil. Přitom šlo o poklidnou manifestaci za náboženská a občanská práva. *„Ten podnět na Svíčkovou demonstraci přišel od zahraničních Slováků, od bývalého hokejového reprezentanta Mariana Šťastného. Na den 25. března 1988 plánovali před československými ambasádami ve světě organizovat protestní shromáždění za dodržování lidských práv a náboženských svobod a vyzvali i nás [...]. Já jsem tento požadavek tlumočil tajné církvi, takže tu myšlenku jsme přijali a dali jsme jí vlastní obsah vyplývající z aktuálních potřeb zde na Slovensku a v Československu. Nepřednášet projevy, ale držet svíčky zapálené,“* popisuje František Mikloško. V té době byl disidentem a povoláním obyčejným dělníkem, ačkoli vystudoval matematiku a předtím pracoval v Ústavu technické kybernetiky Slovenské akademie věd. Ale demonstrace předznamenala pád režimu a Františka Mikloška čekala úspěšná politická dráha poslance Slovenské národní rady a později Národní rady Slovenské republiky. *„Nejtěžší bylo najít sebe a svou osobní cestu. O to jsem se musel denně snažit.“*

František Mikloško se narodil v roce 1947 v Nitře do rodiny, v níž hrála víra silnou roli. Jeho maminka byla profesorkou francouzštiny a slovenštiny na gymnáziu. *„Byla z první generace vzdělaných slovenských žen. Studovala v Bratislavě, žila v Nitře. A já vyrůstal v určitém prostředí od počátku a pak celý život. Jako tříletý jsem v roce 1950 zažil první domovní prohlídku. V roce 1960 pak další. Hledala se náboženská literatura. Maminka chodila na výslechy,“* vzpomíná František Mikloško.

Náboženské přesvědčení tedy bylo samozřejmou součástí celého jeho života odmalička. *„Díky matce jsem zdědil radostnou víru, takže jsem nikdy neměl krizi víry. Ta byla a je absolutně opěrným bodem, bez kterého si neumím představit žádné své rozhodnutí. Velmi mne osvobozuje; dělá mne svobodným.“*

František Mikloško se rozhodl studovat matematiku na Přírodovědecké fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. Do hlavního města přišel v roce 1966, kdy se atmosféra v zemi ovládané komunistickou stranou začala pomalu uvolňovat. O necelý rok později se seznámil s Vladimírem Juklem, římskokatolickým knězem, který strávil ve vězení celých čtrnáct let a na svobodu se dostal v roce 1965. Mikloško netají, že ho kněz silně ovlivnil.

V té době začal Jukl zakládat vysokoškolské kroužky tajné církve na Slovensku. „*Díky němu jsem se seznámil i s biskupem Jánem Korcem a v tomto prostředí jsem působil až do roku 1989 při organizování neoficiálních setkání katolické mládeže, tvorbě samizdatů, podávání zpráv do zahraničí a podobně. Kontinuálně jsem čím dál víc vcházel do toho disidentského prostředí,*“ popisuje Mikloško.

Pak přišlo poznání občanského disentu, reprezentovaného například filozofem Miroslavem Kusým, Jánem Budajem nebo Milanem Šimečkou. Mikloško se rovněž seznámil i s českými disidenty, jmenovitě knězem Václavem Malým a Václavem Bendou.

„Důležitý pro mne byl jeden konkrétní okamžik, kdy jsem se v čase disentu angažoval v tajné církvi. Rozhodoval jsem se tehdy, jestli mám jít tajně na kněze a stát se tímto tajným knězem, nebo působit jako laik. Život ukázal, že jsem se nestal knězem, a tak to mělo být.“

Ale víra mu pomohla v sedmdesátých a 80. letech, kdy dokázal překonat obavy z represí komunistického režimu. „*Věděl jsem, že pro víru stojí za to jít do vězení, a že to není ztracený čas.*“

Za štěstí považuje, že mohl žít v blízkosti takových osobností, jako byl právě Vladimír Jukl, nebo Silvester Krčméry, další významný organizátor tajné církve, který byl také dlouhou dobu vězněn. Na začátku normalizace pracoval Mikloško jako matematik v základním výzkumu ve Slovenské akademii věd. „*Objevoval jsem, že kořeny matematických problémů mají blízko ke kráse, estetice, a dokonce – řekl bych – k poezii. Matematiku jsem vnímal jako součást krásy a nestála mi v cestě za vírou,*“ vysvětluje. Ale v roce 1983 se rozhodl pro radikální změnu života a začal pracovat manuálně. Na železnici a na stavbách v kotelně. Ale jeho hlavní prostředí v té době už bylo disidentské. Ostatně o program se mu starala i tajná policie, která ho neustále zvala na výslechy. Ale to už mnozí cítili, že se blíží změna a komunistický režim dlouho nevydrží. „*Ke konci 80. let jsme v prostředí tajné církve žili trochu vizemi a zvláště nás oslovilo vidění Salesiánů Dona Bosca, který měl sen, že nejspíše sto let po jeho smrti Panna Marie udělá ve světě velký zázrak. Bosco zemřel roku 1888, takže s blížící se rokem 1988 jsme byli plni očekávání pádu komunismu,*“ popisuje Mikloško.

Tehdy souhlasil s názorem Jána Čarnogurského, který tvrdil, že zápas s komunismem je totální a každý národ ho vedl tak, že si sáhl na svou podstatu. A například v Česku byl onou podstatou intelektuální život, na Slovensku to byl lidový katolicismus.

Ale rychlost, s jakou režim v listopadu 1989 padl, nakonec překvapila. Ale rychlostí se vyznačovala i Mikloškova politická kariéra. Hned v listopadu 1989 se stal členem Koordinačního výboru slovenské Veřejnosti proti násilí (VPN). Roku 1990 byl zvolen za

VPN do Slovenské národní rady. Jejím předsedou se stal v témže roce a byl jím dva roky. Jako poslanec Slovenské národní rady, později Národní rady Slovenské republiky, nakonec působil nepřetržitě mezi roky 1990 až 2010. Tedy dvacet let. Ale vždy si snažil zachovat střízlivý pohled. „*Lituji svých slabostí, ale beru je jako součást svého života, které mne vedou k pokoře,*“ říká Mikloško.

Autor textu Luděk Navara